

26 Απριλίου 2016

Ο “ΦΩΤΕΙΝΟΣ” του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, ένα από τα επαναστατικότερα ποιήματα-έπη της ελληνικής ποίησης

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

ποιήματα-έπη της ελληνικής μας ποίησης, ένα από τα ομορφότερα πατριωτικά κι εγερτικά τραγούδια -που δυστυχώς ελάχιστα εκτιμήθηκε κατοπινά και οι σύγχρονοι τώχουν αποξεχασμένο!

Μιλά για τον άναρχο χωρικό της Λευκάδας, τον Φωτεινό, που δεν ημπορούσε τον φράγκικο ζυγό στα Ιόνια νησιά (στην πατρίδα του τη Λευκάδα) κι επαναστατεί επ' αφορμή ενός γεγονότος, όταν τα σκυλιά του Φράγκου αφέντη τού χαλνούν τη σπορά. Είναι θα λέγαμε, όλο τούτο το ποίημα νοηματικά μιαν αναφορά στο σήμερα, σε σχέση με τη δούλη οικονομική κατάσταση της χώρας μας από τους ευρωπαϊούς οικονομικούς κυρίαρχους! Δέστε πλούτο υψηλής ποιητικής, δέστε αισθητική ποιητική πνοημένη από το δημοτικό τραγούδι, δέστε λόγο ποιητικό βγαλμένο από την ψυχή του Έλληνα

Η εισαγωγή, που τόσο εντυπωσίασε τον Άγγελο Σικελιανό, πούπε ότι “δε γνωρίζω στίχο πιο άμεσο, πιο αληθινό απ’ τον πρώτο τούτο μισοκομμένο στίχο του “Φωτεινού”, εύρημα ποιητικό τεράστιο, εύρημα συγχρόνως του μυαλού και της καρδιάς που μας αδράζει ολάκερους και μας μπάζει μονομιάς στο κέντρο του έργου” (από τον πρόλογο των Απάντων του Βαλαωρίτη), είναι αυτή:

**“Πάρ’ ένα σβώλο Μήτηρ,
και διώξ’ εκείνα τα σκυλιά, που μου χαλούν το φυτό”.**

Και συνεχίζει:

**“Παληόφραγκοι, που πέφτουνε σαν όρνια στα ψοφήμια,
εκείνοι πάντα κυνηγοί και πάντα εμείς αγρίμια”.**

(...)

**“Δε νοιώθεις πώς τους σιχαίνομαι! Όλην αυτήν την ψώρα,
οπώρχεται κάθε φορά και μας δαγκάει τη χώρα!”**

(...)

**“Πάνου σ’ αυτό το είδωλο, σ’ αυτόν τον ασπρομάλλη
ακράτητη όλ’ η φράγκικη ωρμούσε ανεμοζάλη
κι εκείός μένει ασάλευτος σα βράχος που προσμένει
στα στήθια του τα ολόγυμνα τη θάλασσα οργισμένη”.**

(...)

“Έμενε ο γέροντας βουβός, το φλογερό το μάτι
έγινε μόνο της ψυχής απόκρυφο παλάτι
κι εκείθ’ αστράφτει όλ’ η φωτιά, που καίει τα σωθικά του.
Λες κι έβλεπες το Γένος σου μ’ όλη τη δυστυχιά του,
τη φτώχεια, τα γεράματα, την καταφρόνεσή του,
ολόθρο ν’ αντρειεύεται και με τη δύναμή του
τη μαγική, την άμετρη, γυμνό, κατακομμένο
να δείχνει πάντ’ ακίνητο το μέτωπο στον Ξένο”.

(...)

“Αν εξεράθη το κλαρί, πάντα χλωρή είν’ η ρίζα
και μένει πάντα ζωντανό ή ρόβι φάγ’ ή βρίζα
αυτό το βόϊδι το μανό, π’ όσο βαθιά ρουχνίζει
τόσο εύκολα μυγιάζεται κι ανεμοστροβιλίζει
και που το κράζουνε Λαό”.

(...)

“Εγώ.. ο φτωχός ο Φωτεινός, ο γέρος ο ξεσκλιάρης,
που ρίχνω εδώ το σπόρο μου για να μου τότε πάρεις,
εγώ, που με τον ιδρωτα τα χώματα ζυμώνω
για να τρώγει άλλος ψωμί, που τρέχω και κεντρώνω
την αγριλίδα του βουνού και που δεν έχω λάδι
ν’ ανάφτω το καντήλι μου και ζω μέσα στον Άδη
εγώ, που με τα νύχια μου αναποδογυρίζω
το λόγγο και τα ριζιμιά, για να σας στολίσω

με κλήματα, που δεν τρυγώ και που ποτέ δεν έχω
λίγο κρασί κεφαλιακό, τη γλώσσα μου να βρέχω,
εγ' ο φτωχός ο μυλωνάς, που ζω σ' αιώνια ζάλη
και παίρνω κέρδος, πληρωμή, προσφάγι και πασπάλη,
που δεν ορίζω το παιδί, που πάντα ζω με τρόμο
και που δε βρίσκω εδώ στη γη για να με κρίνει νόμο
-αυτός, αυτός είν' ο Λαός. Τ' άψυχο το κουφάρι
αυτό ναι το καματερό, το ψόφιο το κριάρι...

Μη ρίξεις άλλο φόρτωμα στην έρμη του την πλάτη".

(...)

“Καλλίτερ’ απ’ αρμό σ’ αρμό να μ’ ήθελαν συντρίψει,
παρά την άτιμη ξυλιά, που μώχει καταφέρει
εδώ, Θωδούλα, στα μαλλιά το φράγκικο θρασήμι.
Τη νοιώθω απάνω μου βαρειά ωσάν το Μέγα Όρος
και τόσο μ’ εξεμάτισε, τόσο βαθειά, παιδί μου,
εσκύλαψε τη σάρκα μου, π’ ακόμα τρομασμένος
στον ύπνο μου ονειρεύομαι συχνά το δοκανίκι,
πώδειρε το κεφάλι μου και σαν αστροπελέκι
το βλέπω πάντοτ’ έτοιμο να πέσει να με κάψει.
Δε θα με λυώσει η μαύρη γης, αν δεν ξεπλύνω πρώτα
αυτό μου το μελάνωμα...”

(...)

“Να ζήσουν τα παιδάκια μας! Νάχουνε καλή τύχη!
και να μην ιδούνε Φωτεινέ, βλάψιμο σ’ ένα νύχι!

Και να μην ιδούνε βλάψιμο! Και νάχουν καλή μοίρα!

όταν το Γένος τήκεται, όταν η γη μας στείρα

τρώγει, χορταίνει λείψανα για να ξερνά σαπίλα!

Ρίξε το μάτι ολόγυρα! Τύφλα παντού, μαυρίλα.

Δούλοι οι πατέρες μας ψοφούν, παιδιά γεννιώνται δούλοι,

σκουλήκια που δικάστηκαν θαμμένα στο κουκούλι,

να μην ιδούν ποτέ φτερά... Ποιός θαύρει τ' αντικλείδι

ν' ανοίξει το κιβούρι μας;... Σπορά με σιναπίδι

και με σκαθάρι κλήματα, κι άνθρωποι που δουλεύουν

κι έχουν το ρόζο του ζυγού, ποτέ δεν προστελεύουν...

Αυτή θα νάν' η μοίρα τους;"

(...)

"...μ' ώρκισες εις την Φανερωμένη

να μην αφήσω τάρματα ως ότου θ' απομένει

Φράγκος σ' αυτά τα χώματα. Τότε κ' εγώ σκιασμένος

σούπα: Πώς είναι δυνατό να ξεσπερμέψει ο ξένος,

που φύτεωνε σαν κύπερι και σαν την αγριάδα

κι απ' άκρη σ' άκρη εβρύαζε κ' έπνιγε την Ελλάδα

μ' αυτά τα δέκα δάχτυλα και δυο παλιολεπίδια;

Και συ μ' απολογήθηκες μ' αγριεμένα φρύδια

και μ' οργισμένη τη φωνή: Ποιός άξιος πεζοδρόμος

εδείλιασε πριν κινηθεί. Χτενά; ποιός οργοτόμος

στο θέρισμα λογάριασε τα στάχια που θα κόψει;

Κ' εγώ βουβάθηκα ο φτωχός..."

(...)

“Εμπρός κι ας γίνει θάλασσα! Κάτου το Φραγκολόγι!...”

Από το Facebook

Πηγή: proskynitis.blogspot.gr